

Чи повернеться «Кобзар» на Огієвщину?

Пам'ятний знак із меморіальною дошкою, встановлений 1991 року біля будинку Огієвських у Кролевіці

Доля розпорядилася так, що останній Шевченків шлях також проліг через садибу Огієвських. У ніч із 4 на 5 травня 1861 року тут перебував померлий Тарас

ба відпала, то садиба й зовсім була здичавіла, будівля занепадала, обросла високими чагарями. Відколи ж садибою по-

ТУТ НА ПОДВІР'І САДИБИ
ОГІЄВСЬКИХ, 4 ТРАВНЯ
1861 р. ЖИТЕЛІ М. КРОЛЕВ-
ЦЯ ПРОЩАЛИСЯ З ПРАХОМ
Т. Г. ШЕВЧЕНКА НА ШЛЯХУ
СЛІДУВАННЯ ЙОГО ДОМО-
ВИНИ З ПЕТЕРБУРГА В КАНІВ

Садиба Огієвських у Кролевіці, де в 1859 році перебував Т. Г. Шевченко і на подвір'ї якої 4 травня 1861 року стояла домовина з його тілом на шляху слідування з Петербурга до Канева

Українська земля багата на місця, якими ходив Тарас, де звучав його голос, народжувалися геніальні твори. Серед таких місць і садиба Огієвських, розташована в західній частині Кролевця. У цій садибі Тарас Григорович зупинявся на відпочинок 25-26 серпня 1859 року, коли

Важко в це повірити, що нинішній володар може розлучитися з родинною святинею, яку зберіг попри всі складні життєві обставини і якою дуже дорожить. Втім, мені тоді так само важко було повірити і в те, що садиба Огієвських, нарешті, оживе. Але це диво таки сталося. У 2011 році її остаточно відремонтували, газифікували, зробили внутрішнє опорядження та художнє оформлення

останній Шевченків шлях також проліг через садибу Огієвських. У ніч із 4 на 5 травня 1861 року тут перебувала домовина з тілом поета, коли його везли хоронити з Петербурга до Канева. За переказами, оспіваними в поемі Василя Сухомлина «Тарасові рушники», крелєвчани накрили труну генія весільним рушником, якого він замовив під час гостювання в Огієвських знаменитому ткачеві Кошуку.

Тож садиба родини Огієвських, або (по-місцевому) Огієвщина, вважається у Кролевеці свяченою. Знаходиться вона за адресою: бульвар Шевченка, 33. Ще за радянських часів на бульварі навпроти історичної садиби було встановлено погруддя Кобзаря. Височіє Шевченко посеред красивої в будь-яку пору року горобинової та липової алеї. Сама ж садиба належить до пам'яток місцевого значення.

Професор Київського національного університету імені Т. Шевченка Борис Черняков якось розповідав мені, що знайшов у періодичних виданнях 30-х років минулого століття цікаві матеріали. Виявляється, ще тоді в Огієвщині планували влаштувати музей, на що тодішній нарком освіти та культури пообіцяв навіть виділити кошти. Проте до діла руки так і не дійшли, як не доходили й багато десятиліть потому.

Якийсь час великий будинок, не дуже схожий на розкішні панські хорони з мезоніном, у якому полюбляли чаювати Огієвські, використовували під тимчасове житло для приїжджих лікарів. А коли й ця потре-

була здичавіла, будівля занепадала, обросла високими чагарями. Відколи ж садибою почав опікуватися відділ культури Кролевецької райдержадміністрації, тут вдалося зберегти хоча б те, що залишилось. Поступово ремонтували й газифікували будинок, розчищали від бур'янів та облагороджували територію садиби. Прикметно, що багато робіт крелєвчани виконували толокою, за дбровільної участі підприємств, організацій та жителів міста.

Приїжджаючи до Кролевеця, я відвідувала Огієвщину і разом із земляками раділа кожному, хай і найменшому зрушенню в цій великій справі. Там і познайомилася з правнуком Глафіри Огієвської Юрієм Ленчевським. Фронтвик, військовий журналіст, письменник, драматург Юрій Сергійович виявився цікавим співрозмовником. Розповів, що народився він у родинному будинку Огієвських. Давно вже, можна сказати, корінний москвич, гордиться тим, що в його паспорті значиться: місце народження - Кролевець. Не забув і рідної української, прекрасно нею спілкується, приїжджаючи на батьківщину. Місцеві краєзнавці допомогли йому відшукати на міському кладовищі мамину могилку, яку щоприїзду навідує.

У листопаді 2004 року ми зустрілися з Юрієм Ленчевським на тоді ще всеукраїнському літературно-мистецькому фестивалі «Кролевецькі рушники». І він мені розповів про дорогоцінну родинну реліквію, отой самий «Кобзар», якого Тарас Шевченко подарував його пра-

Григорович зупинявся на відпочинок 25-26 серпня 1859 року, коли повертався з України до Петербурга. Тут він познайомився із сестрою своїх конотопських приятелів – братів Лазаревських – Глафірою Огієвською. І вже з Петербурга навесні 1860 року передав їй через Івана Лазаревського свій знаменитий «Кобзар», який щойно побачив світ, написавши на рідкісній книзі власноруч: «Глафірі Матвіївні Огієвській. На пам'ять. Т. Шевченко».

бабусі Глафірі Матвіївні Огієвській. Про долю цієї книги свого часу писав відомий кролевецький краєзнавець Михайло Сереженко. Тим не менше цікаво було почути зворушливу історію з вуст нинішнього володаря реліквії. Ось його розповідь:

«У чорні дні фашистської окупації померла в самотності остання із доньок Глафіри Матвіївни – Афанасія Дмитрівна, у якій зберігався «Кобзар». Слід дорогоцінної реліквії, здавалось, назавжди загубився. Можливо, вона згоріла, можливо, потрапила до рук людини, яка не уявляла її справжньої цінності. І все ж «Кобзар» не пропав. Виявляється, за кілька днів до смерті Афанасія Дмитрівна Огієвська передала його через свою знайому місцевій учительці Тамарі Володимирівні Ленчевській, своїй племінниці; онуці Глафіри Огієвської - моєї мамі. А після смерті мамі сімейна цінність перейшла до мене (я

тоді навчався в Москві, в літературному інституті ім. М. Горького). «Кобзар» уцілів, вогонь війни його не торкнувся. Час залишив на сторінках книги жовті плями, але не зітер слів, написаних рукою великого співця України: «Глафірі Матвіївні Огієвській. На пам'ять. Т. Шевченко».

А потім ми знову відвідали Огієвщину. Ступивши на дорогу йому землю, кожний куточок якої пам'ятає з дитячих років, Юрій Сергійович підійшов до каменя з меморіальною дошкою, прочитав уголос на ній написане: «Тут, на подвір'ї садиби Огієвських, 4 травня 1861 р. жителі м. Кролевеця прощалися з прахом Т. Г. Шевченка на шляху слідування його домовини з Петербурга в Канів». Помовчав. А потім сказав: «От якби дав Бог диво – ожила Огієвщина, тоді «Кобзар» міг би повернутися в рідні йому стіни, куди ця книга була дарована її Автором».

відремонтували, газифікували, зробили внутрішнє опорядження та художнє оформлення. А в листопаді того ж року під час міжнародного літературно-мистецького фестивалю «Кролевецькі рушники» тут урочисто відкрили музей кролевецького ткацтва. Директор музею Галина Кирилівна Ніжнік з гордістю каже, що в музейних фондах налічується понад тисяча одиниць унікальних виробів кролевецьких ткаць - від стародавніх до сучасних. Найстаріший рушник датований 1838 роком. Тут уже відкрито три зали з експозиціями. А ще тут стоять справжні верстати, на яких ткалі проводять майстер-класи для відвідувачів.

Музейні працівниці дбайливо облаштовують Шевченків зал музею до 200-річчя від дня народження великого поета. Створені експозиції розповідають про зв'язки Тараса Григоровича з родиною Огієвських, демонструють кролевецькі рушники з образом генія, виставку літератури, іншої друкованої продукції, пов'язаної з його ім'ям. Нещодавно музей отримав у подарунок 6 графічних робіт художниці Віри Юрченко з її унікальної колекції, присвяченої перебуванню українського Предтечі на Сумщині, зокрема і в Огієвщині. Цей благодійний дар зробила донька художниці Надія Юрченко. Чом би не поміряти, що в майбутньому сюди повернеться й унікальний «Кобзар»? І це вже, справді, буде диво, яке вдихне в Огієвщину нове життя і велике майбутнє.